



Κύριε Νομάρχα
αρχὴ Βουλῆς

αδελφ

Κύριε Νομάρχα.

Διὰ τῆς ἀπὸ 10 Ἰανουαρίου ε. ε. ἐλθούσης, μου εἶχα ὑποδείξῃ Ἰμὴν τὴν ἀνάγκην συστάσεως ἐπιτροπῆς πρὸς ἀναζήτησιν, ἀπογραφὴν καὶ διάσωσιν τῶν ἀπείρων τὴν πληθύν, ἀνυπολόγιστον δ' ἀξίας ἱστορικῶν, καλλιτεχνικῶν καὶ ἐθνικῆς σημασίας κειμηλίων, ὅτινα εἰς τὸ πείσμα τῶν ἐπηρεῶν τοῦ χρόνου, τῆς συστηματικῶς διενεργουμένης καταπτώσεως ἀρχαιοκαπηλείας καὶ τῶν ἐξ ἀγνοίας ἀνυπολόγιστων καταστροφῶν περιετώθησαν ἐν τούτοις ἐν Ζακύνθῳ.

Ἡ τόσο προφρόνως γενομένη πρὸς ὑμῶν δεκτὴ ἐκείνη πρότασίς μου, καὶ ἡ μετ' ἄμεσον ὑμῶν μαζὶ τοῦ κ. Δημάρχου Ζακυνθίου συνεννόησις ~~ἐπὶ~~ συγκροτήσεως τῆς ὡς ἄνω Ἐπιτροπῆς, ἀμέσως, προβάτης καὶ εἰς τὰς ἐργασίας τῆς, ἔσχον εὐτυχῶς ἱκανοποιητικώτατα ἄχρι τοῦδε ἀποτελέσματα.

Μετὰ τὴν ἐξίτασιν τῷ ὄντι εἰκοσάδος μέχρι τοῦ νῦν Ναῶν, εὐρισκομὴ εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν ν' ἀνθρώπων οἱ αἱ ἐπιτυχίαι μὲς ὑπερέβησαν πᾶσιν προσδοκίαις, καὶ ὡς πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ἀπογραφέντων κειμηλίων καὶ ὡς πρὸς τὸ ἀνυπολόγιστον τῆς ἀξίας των.

Κώδικες, πρᾶγματι πολυτίμοι, περὶ τοῦ τριάνκοντα μέχρι τοῦδε **μελετηθέντες**, διαφωτίζοντες σημεῖα περιόδων ὁλοκληρῶν τοῦ τοπικοῦ, Ἑπτανησιακοῦ καὶ τοῦ καθόλου ἐθνικοῦ μὲς βίου: ἐργα τέχνης ἑλλήνων καλλιτεχνῶν, ὡς τῶν Δοξυράδων, τοῦ Κουτούζη, τοῦ Κιντούνη, τῶν δύο Μόσχων, τοῦ Γικτσᾶ καὶ ἄλλων οὓς ἐξήρην ξένοι σοφοὶ τῆς περιωπῆς τοῦ Σαὶν Σωβαίρ, καὶ ὑπὲρ ὧν ὁ τὸ πολύχροτον περὶ Ζακύνθου σύγγραμμα ἐκπονῆσας Αὐστριακὸς Ἀρχιεπὶς Σαλβατώρ ἀφιεροῖ ἐν τῷ Β' τοῦτου τόμῳ **ἐξ ὁλοκληρῶν σελίδας εἰς μέγα τέταρτον**: πεμπληθὴ ὑποδείγματα ἀργυρογλυπτικῆς τῶν ἐπίσης Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν, Γεωργίου Διαμαντῆ Μπάφα, Ἀθηνασίου Τσιμούρη καὶ ἄλλων, μοναδικὰ εἰς τὸ εἶδος των, δυνάμενα δ' ὡς ἐκ τῆς ἀπολύτου των τελειότητος νὰ τιμήσων καὶ πρωτοεταίρους ὡς Εὐρωπαϊκὰ καλλιτεχνικὰ Μουσεία: ὑποδείγματα ποικιλικῆς ἰδιορρυθμοῦ καὶ πολυσχιδοῦς τὸ τε σχεδίασμα, τὴν χάριν καὶ τὴν ἀρχαιολογικὴν ἀξίαν: Βυζαντινῆς ἐργασίας καὶ ἐποχῆς, ὡς καὶ Κορητικῆς τέχνης: εἰκόνες—ἐν αἷς καὶ τοῦ διαστήμου Τζάννε, —μεγάλως συμβάλλουσαι εἰς τὴν ἀπουδὴν τῆς διὰ τῶν αἰώνων προοίτης προόδου τῆς καλλιτεχνίας ἐν τῇ Βυζαντινῇ καὶ τῇ καθόλου Ἑλληνικῇ ὡς καὶ εἰς τὴν βαθμηδὸν ἐπ' αὐτῆς ἐπιδόρχειν τῆς Ἀναγεννήσεως: μιχρόγραφήματα ξυλογλυπτικῶν παραστάσεων, ἀναγλύφων ἐπὶ πολυτίμων μετάλλων, καὶ κοσμηματογραφῶν ἐπὶ πολυτίμων σκυρῶν, ἐπενδύσεων Εὐαγγελίων, δικαιοσύσεων τιμῶν οἰκων, καὶ λοιπῶν σκευῶν θαυνοῦντά διὰ τε τῶν ἰδεῶν τὴν σύλληψιν καὶ τὴν ἐντέλειαν τῆς ἐκτέλεσεως: πλείαις ἀκόμη Ἰταλῶν ἢ ἀγνώστων ἐτι Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν: κομψοτεχνήματα Ἑνετικῆς ἢ Φραγκικῆς ἐν γένει τέχνης, ἐποχῆς καὶ ὅρους ὡς χρυσόφροντα παλαιὰ ἄμφια βουκτίμως σήμερον πληρωνόμενα καὶ ἄγαν δυσεύρετα: **ἀπεγράφησαν μέχρι τοῦδε περὶ τὴν χιλιᾶδα.**

Πρὸ ὅλην δὲ τὴν καταπληκτικὴν τοιαύτων εὐσημάτων πληθύν, ἐν ᾧ μόλις τὸ τρίτον των ἐν τῇ πόλει Ναῶν ἐπισκεύσθημεν, διάφοροι πληροφροῖαι πάνσοφον μὲς βεβαιοῦν οἱ τὴν αὐτὴν ἀνάλογίαν εἰς πληθύν καὶ ἀξίαν δέον ν' ἀναιμένωμεν καὶ ἀπὸ τοῦς μὴ ἀπογραφέντας ἐτι των ὑπολειπομένων θησαυροῦς.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ



Ἐχομέν ἐπομένως σχηματίζει ἤδη τὴν πεποίθησιν, ὅτι τὸ σύνολον τῶν ἀξίων λόγου ἀντικειμένων τοῦ ἐθνικοῦ τούτου πλούτου, ἐν τε τῇ πόλει καὶ τοῖς χωρίοις θὰ ὑπερβῇ καὶ τὸ **τριπλάσιον τοῦ ἀριθμοῦ τούτου**.

Ἰδοὺ Κύριε Νομάρχᾳ τῆς ἐργασίας ταύτης ὁ ἀρχιεπίσκοπος, ὁ πρὸ τῶν ἐλθόντων ἡμῶν ἐφθαλμῶν ἐν ταῖς ἰδρύμασι τούτοις παρελάσας, ἐκάστον τῶν ὁποίων κατανατὰ εὖτω πλοισιώτατον Μουσεῖον μᾶλλον, ἢ ἀπλῶς περιέχει ἀγιογραφῶν ἀσχημῶν μόνον, ὥς ἀλλαχού.

Μέτρα ἐπιβαλλόμενα πρὸς σωτηρίαν ἀπὸ ἀφελύκτου καὶ ἀνεπανορθώτου καταστροφῆς.

Ἄν τῶρα λάβῃ τις ὑπ' ὄψει τὴν ἀκρι τοῦδε χονδρικῶς διενεργηθεῖσαν καὶ διενεργουμένην ὀρχαιοκαπηλείαν, ἥτις ἀναριθμητὰ γνωστὰ εἰς τοὺς εἰδήμονας κειμήλια ἐφυγάδευσεν καὶ ἐντεῦθεν ἀνεπιστρέπτει, μὴ φανέντα ἐκτοτε πλέον: ἂν εἰς ταῦτα προσέβῃ τὰ εἰς Εὐρωπαϊκὰ Μουσεία, ἰδιωτικὰς περιηγητῶν συλλογὰς γνωστὰς, καὶ τὰ εἰς ἐργαστήρια καπνῶν ἔτι ἀποκείμενα: ἀποβλέψῃ δὲ **μετὰ τὴν τοιαύτην σύλληψιν** εἰς τῶν περισωθέντων τὸ πλῆθος, θὰ καταληφθῇ ἀπὸ ἱλιγγον φανταζόμενος τὴν ἀπειρίαν τοῦ τεχνικοῦ καὶ ἱστορικοῦ πλούτου, ὅστις πρὸ μικροῦ ἔτι ἐκόσμιεν τὴν μικρὰν ταύτην νῆσον.

Καὶ ὅμως, δὲν εἶναι μόνη ἡ καπηλεία ἡ τῶν σεπτῶν τούτων κειμηλίων τὴν ὑπαρξίν ἀπειλοῦσα. Ὡς καὶ ἄλλοτε παρετήρησα ὑπάρχει καὶ ἄλλος, τρίς καταστρεπτικώτερος διὰ τὰ ἔργα ταῦτα κίνδυνος: Ἡ **ἀγνοία**! συνοδευομένη μάλιστα καὶ ἀπὸ τὴν ἑλλειψίν πίσης δι' αὐτὰ ἐπιτηρήσεως.

Ἐπιτροποὶ καὶ ἱερεῖς ἀπλοῦχοι, θεησκευτικῶς μὲν ἀφοσιωμένοι εἰς τῶν Ναῶν τὰ συμφέροντα, ἥκιστα ὅμως ἀρμόδιοι ὡς καλλιτεχνημάτων φρουροί, ἐνίοτε δὲ καὶ κανδυλανᾶνται ἔτι, μὴ ἐννοοῦντες τὸ καλὸν παρὰ καινουργίης καὶ ἀπεστῆλον μόνον: ἀπόλυτον ἔχοντες ἐπὶ τῶν ἀριστοτεχνημάτων τούτων ἐλευθερίαν ἐνεργείας, ἀπετόλμησαν νὰ ἐκφυλίσουν πρώτης τάξεως πίνακας ἐκφυγόντας τῆς χειρὸς ἐνὸς Κουτούζη ἢ ἐνὸς Καντούνη, μὲ τὸ πινέλλο τοῦ τυχόντος χρωματιστοῦ τοίχων ἢ ἀγιογράφου τῶν τριόδων, εἰς οὓς κατὰ περιόδους ἀνέθεσαν τὴν...διόρθωσιν!—Τὴν διὰ φρέσκων δηλαδὴ χρωμάτων ἐπίρρωσιν τοῦ τόνου τῶν κατ' αὐτοὺς ἀμαυρῶν ἢ ἀμαυρωθέντων ἐκ τοῦ χρόνου χρωμάτων!! Καὶ οἱ προσκληθέντες; τὰ...**θεώρθωσαν** πράγματι: φορέσαντες κατὰ τὴν καλαισθησίαν των ἐνδύματα καινουργῆ πρασινοκόκκινᾳ εἰς τ' ἀπεικονιζόμενα πρόσωπα, ὥστε νὰ χτυποῦν ἐκτοτε στὰ μάτια ἡ... ἡ θρασυανθέντες νὰ φταισιδῶσουν καὶ **μ ο ρ φ ᾶ ς**!!!

Ἄλλοι πάλιν ἐξήκασαν ἐκ παραλλήλου τὴν μανίαν αὐτὴν ἐπὶ ἀργυρογλυφῶν. Μετὰ τόσῳ φιλοτίμου τούτέστιν ἀγῶνος ἐπεδόθησαν εἰς τὸ τρίψιμον ἀληθῶν ἀριστουργημάτων, ὥστε ὅχι σπανίως βλέπει τις τοιαῦτα τρυπημένα, θραυσμένα, ἢ σχηματίζοντα κοιλότητας ὅπου ἀρχικῶς ὑπῆρχε κυρτότης. Τοιαύτην βλάβην ὑπέστησαν καὶ αἱ ἀνεφίκτου κάλλους ἀργυρογλυφικαὶ παριστάσεις τῆς εἰκόνης τοῦ Ἀγίου Διονυσίου ἐν τῷ ὁμωνύμῳ Ναῷ, διότι... κατὰ τὴν περὶ καλοῦ ἀντίληψιν τῶν φιλοτίμων τριβῶν, γὰρ νὰ φαντάξῃ ἐν ἀργυροῦν ἀριστοτέχνημα, δὲν ἀρκεῖ ἡ τέχνη ἐνὸς Μπαφά μόνον, πρέπει συγχρόνως καὶ νὰ...γιαλοκοπᾶ....

Διὰ τὴν κατάστασιν αὐτὴν ἐν τούτοις δὲν εἶναι ὑπεύθυνος οἱ ἐπὶ καλῇ τῇ πίστει καταστροφεῖς. Ὅπως καὶ ἀλλαχού δι' ὁμοίας αὐτῇ ἐκθέσεώς μου

τῶνισα, τὴν εὐθύνην ὑπέχουν ἀμέριστον οἱ **εἰδικοί**, εἰς οὓς ἔχει ἀνατεθῇ ἡ ἐπὶ τοιούτων ἐποπτεία. εἰ οὐδέποτε διαπαιδαγωγήσαντες διὰ κηρυγμάτων, δημοσιευμάτων ἢ συντόνου καὶ ἀδιακόπου μερίμνης τὸν λαὸν περὶ τοῦ ἱεροσύλου τῆς Ἐμπορείας καὶ τῆς καλῆς διατηρήσεως τῶν ὑποληφθέντων.

Ὅτι ἐν τούτοις ἐγινε μέχρι τοῦδε δὲν ἀπογίνεται. Θὰ ἦτο δ' ἄλλο ἐγκλημα, ἂν ἢ ἐκ τῶν ἀπωλείων, τῆς πλαστογραφίας καὶ τῆς φθορᾶς ἀληθῶν ἀριστουργημάτων θλίψις, ἐδύθιζε τοὺς πονοῦντας εἰς παλητικὴν, τοῦτ' αὐτὸ δὲ μοιραλατρικὴν καὶ διὰ τὸ μέλλον ἀπελπισίαν τῶν πολλῶν, ἥτις ὑποδοθηθεὶσα δι' ἀπογοητεύσεως τὴν ἐξυκολούθησιν τῆς συλείας, ἢ τῶν ἐξ ἀγνοίας καταστροφῶν, ἀπειλεῖ νὰ μεταβάλῃ τὴν Ἑλλάδα εἰς ἀγρόν χέρσον καλλιτεχνικῶς. Τοιαύτη ἀντίληψις εἶν' ἐπίσης ἐπίμεμπτος, ὅσο καὶ ἡ μέχρι τοῦδε ἀκηδεῖα τῶν ἀπερπολησάντων, καὶ τῶν ἀρροσίων ἢ ἀνογῇ. Ἐπιβάλλεται τὸν ἀντίστοιχον δραστηριώτερον ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας καὶ νευρικωτέρα λήψις μέτρων. Καὶ τοιαύτη ἐπὶ τοῦ προκειμένου πρὸς τε πρόληψιν φυγαδεύσεως καὶ ἀποφυγῇ καρικοτουρισμῶν ἀριστουργημάτων, ἐνδείκνυται ὡς ἐπιβαλλομένη ἡ **ἐξασφάλισις ἐν τοπικῷ Μουσείῳ** τῶν ὑποληφθέντων τοῦλάχιστον, ὧν εὐτυχῶς καὶ ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ ποιότης θὰ δικαιώσουν οἰανδήποτε δαπάνην καὶ οἰανδήποτε μόχθον.

Τοιούτου Μουσείου ἡ σύστασις ἔστω καὶ ὀφίμως ἀλλὰ κατόπιν τῆς ὡς ἂν προσωπικῆς ἀντιλήψεως τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τῆς ἐπισήμως ὑποβαλλομένης τῇ ἀρχῇ ταύτης ἐκθέσεως, καταγγελλούσης αὐτῇ τὰς μέχρι τοῦδε ἀπωλείας καὶ τοὺς κινδύνους τοῦ μέλλοντος, θὰ μείωσιν κατὰ πολὺ καὶ τοῦ ἠθικοῦ τῆς Πολιτείας προσώπου τὴν εὐθύνην.

Τοιούτον τι καὶ μοι ἐγράψεν πρὸ διετίας ὁ Millet, ὅταν τῷ ἀνεκύνισα ὅτι θὰ ὑποβάλω εἰς τὸ Ὑπουργεῖον ἐκθεσιν περὶ τοῦ ἐγκαταλειμμένου Μισισσοῦ, καὶ ἀνάλογα πολλάκις ἐκάνελαθεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος Σαλδοῦρ τῷ Κφ Δε-Βιάζη κατὰ τὴν ἐδῶ διαμονὴν του, νομίζω δὲ καὶ εἰς τὸ σύγγραμμά του.

Ἐν τῇ συναισθήσει ἀπαρκετικῆς μου ὑποχρεώσεως ὡς τε ἀνθρώπου τῶν γραμμάτων, πολίτου, πονοῦντος, καὶ ὑπαλλήλου λαβόντος—καὶ ὡς μέλους τῆς ἐπιτροπῆς—ἀφορμὴν ν' ἀντιληφθῇ ἐγγύστερον ἢ ἄλλοι συνάδελφοι μὴ τυχόντες ὁμοίων εὐκαιριῶν τὴν ἐθνικὴν αὐτὴν ζημίαν, λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλω συμπληρωτικῶς ἐν πάσῃ δὲ σὰς βεβαιῶν περιεκτικότητι καὶ εἰς τὰς ἀδρότερας μόνον γραμμάς περιοριζόμενος καὶ τὴν δευτέραν μου ταύτην ἐκθεσιν ἢ παρακαλῶ νὰ ὑποβάλλητε εὐχεστεπόμενος ἀντίγραφα τοῖς ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ Πικιδείας Κ. Κ. Ὑπουργοῖς, τοῖς βουλευταῖς καὶ τῷ Κφ Δημάρχῳ Ζακυνθίων, οἷς, γενικώτερον καὶ εὐρύτερον ἐννοῶν τὰς ὑποχρεώσεις μου ὡς ὑπηρετοῦ τῆς ἀρχῆς, λαμβάνω τὸ θάρρος νὰ ὑποδείξω ὅτι τὸ καὶ διὰ τούσας ἄλλας πόλεις ληφθὲν ἄκρι τοῦδε μέτρον τῆς συστάσεως δηλονότι Μουσείου, ἐπιτάσσεται. καὶ διὰ τὴν Ζάκυνθον, ὡς ἀνάγκη ἐθνικῇ πολλαχῶς ἐπείγουσα.

Διὰ Ζακυνθινὸν Μουσεῖον δαπνᾶναι.

Τὸ Μουσεῖον ἄλλως, τοῦτο, δὲν θὰ ἔχῃ ὡς τ' ἀλλαχού ἀνάγκην δαπανῶν. Οὕτε περὶ ἀνασκευῶν ὄντως πρόκειται ἐνταῦθα.

Οὕτε περὶ ἀντιστηλώσεως μνημείων. Ὁ ἑφορὸς τοῦ ἀπλούστατου καὶ ἀπονοήτου θὰ λάβῃ τὸν κόπον νὰ μετακομίσῃ μόνον εἰς

Τόνοι τῷ ὄντι χειρογράφων βαρυτίμων καταπλησσοντες μετὰ τοὺς ὀγκυς
των κεῖντ' ἐκεῖ στίβαγμένοι πρὸ δύο γενεῶν ἐπ' ἀλλήλων ὡς ἐκ τοῦ ἀκατάλη-

ΚΕΡΑΜΕΙΑ ΕΠΙΛΑΒΟΝ ΤΟΝ ΑΝΤΙΣΤΗΝΤΑ ΕΝ ΤΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΙᾳ
ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

ροῦντα θλίψεως τὴν ψυχὴν. Καὶ ὁμῶς μετὰ τῶν 16 τούτων χιλιάδων τῶν μαν τῶν φύρδην σχεδὸν κειμένων, ἢ κολλοβυθέντων, ὑπάρχουν καὶ σπανιῶ-
τατοὶ ἢ ἐξηγνημένοι ἂν μὴ καὶ μοναδικοὶ τὰς ἐκδόσεις ἢ τὴν ὕλην των, ἐξ ὧν
κάποτε εὐρέθησαν καὶ σωροὶς παντοπωλεία. Καὶ τὸ συμπλήρωμα: Ὁ πρὸ ἐτῶν
ἑφορὸς ὑποβάλων πρὸ πολλοῦ τὴν παρτίτην του, καὶ μὴ λαβὼν ὡς μοι
εἶπον ἀπάντησιν, κρατεῖ ἐν τῷ δικαίῳ του τὰς κλειδὰς ὁλοκλήρων αὐτῆς τμη-
μάτων, ἅτινα οὐδεὶς σήμερον γνωρίζει τί περιέχουν, ὡς πρὸ ἐτῶν κλειδωμέ-
να... εὐτυχῶς ἴσως.

Ἐνταῦθα δ' ἐν πύρῳ, ἐπιλαμβάνομαι Κε Νομάρχᾳ τῆς εὐκαιρίας νὰ
γνωρίσῃ Ὑμῖν, ὅτι ἄμα τῇ ἐγκρίσει τῆς περὶ βιβλιοθήκης προφορικῆς αἰτή-
σεώς μου συνεμορφώθην ἀμέσως πρὸς τὴν ὑμετέρην ἐντολήν, περὶ τούτων καὶ
ἐπελήφθην ἤδη τῆς συστηματικωτέρας ταξινομήσεώς της.

II εἰκὼν ἐφ' ἧς ὠρμίζοντο οἱ Φιλικοί.

Ἀσύγγνωστον θὰ παρουσίῃεν ἤδη ἢ ἐκθεσίς μου ἔλλειψιν, ἂν παρέλειπετο
ἐξ αὐτῆς μία εἰς ὑπόδειξις μεγάλῃς Ἑθνικῆς σημασίας. Γνωστὸν Κε Νο-
μάρχᾳ, ὅτι ἐν τῷ κατὰ τοὺς τελευταίους ἐδῶ σεισμοὺς καταστραφέντι
Ναῷ τοῦ ἀγ. Γεωργίου τῶν Λατίνων, ὑπῆρχεν εἰκὼν, ἡκιστα μὲν ἀξία
λογου τεχνικῶς, ἐφ' ἧς ὁμῶς κατὰ τὴν κοινὴν πάντων ἐδῶ ὁμολογίαν
καὶ τὴν παράδοσιν, ὠρμίζοντο οἱ ἐκ τῆς δούλης ἀκόμη Πατρίδος εἰς
τὸ εὐδύτερον τότε τῆς Ζακύνθου ἔλαφος ἱρχόμενοι πρὸς μύησιν φι-
λικοί.

Ὁ Ναὸς οὗτος ὡς ἐκ τοῦ ἐν αὐτῷ καὶ ἐπὶ τῆς μνηθείσεως εἰκόνος διδομένου
δρακὸς τῶν νέων ἐκαστοτε κατηγχομένων, ἐπαλαί εἶχεν ὀνομασθῆναι «Ναὸς
τῶν Φιλικῶν», ἐξ οὗ καὶ ὁ ἐκεῖ τανῦν γέρων δρόμος, ἐκλήθη αὐτὸς Φιλικῶν.

Ἡ οὕτω πολυτιμὴ ἐν τούτοις εἰκὼν αὕτη, ἡ τοσαύτης, τοσαύτου ἱερῆς
φαικιάσεως καὶ παλμοῦς Ἑθνικῆς προκαλοῦσα, εἶναι ἀκόμη, ἰδιοκτησία
πτωχοῦ ἀτατοῦ, ἀπογόνου τοῦ κτήτορος τοῦ Ναοῦ ἱερέως, ὅστις ἐπομένως
ὡς κτῆμα του δύναται νὰ τὴν κάμῃ ὅ, τι θέλῃ. Δύναται ἄλλως καὶ νὰ
βλαβῇ οὕτω—καὶ εἶναι ἤδη ἀρκετὰ βεβλαμένη ὡς παρελήρησα μετὰ τοῦ κ.
Δε-Βιάζῃ ὅστις εὐγενῶς μὲ ὠδήγησεν ἐκεῖ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἐδῶ ἐ-
λεύσεώς μου—νὰ γαυῇ ἐξ οἰασδῆποτε τυχαίας περιπετείαις ἢ καὶ νὰ
πωληθῇ ἔτι.

Ἰδοὺ ἐπομένως εἰς περιπλὴν ἀπεληπτικῶς πάντοτε κρεμνόμενος κίνδυνος
ἐπὶ λειψάνου ἑθνικοῦ ἀτιμῆτου ἀξίας, καὶ διὰ τὴν ἱστορίαν, καὶ διὰ
τὴν δοξάν τοῦ ἔθνους.

Εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ Κε Νομάρχᾳ δευτέρα γνώμη, ὅτι τὸ κατὰ
τοιαύτην τύχην μοιραῖος ἄρσις ἡμῶν περισωθὲν τούτο κειμήλιον, τὸ ἐνσωμα-
τοῦν εἰσενεῖ αὐτὴν τὴν προπαρασκευῇ τῇ ἤδη ἀνεξαρτησίας μας, δέον ν' ἀ-
γορασθῇ ἄνευ χρονοτριβῆς καὶ τὸ ταχύτερον ὑπὸ τοῦ Κράτους ἢ τοῦ Δήλου
μᾶλλον, οὗ θὰ καταστῇ καὶ τὸ τιμαλφέστατον ἐγκυκλίωσιμα.

Εἶναι δ' ἀνγκη πλειοτέρων λόγων ἐν ἀποδείξει ὅτι ἐπιβάλλεται ν' ἀ-
ναγκηθῇ προσωρινῶς, ἂν ὁ πρὸ οὗδε μάλιστ' αὐτό, καὶ πρὸ πά-
σης περὶ Μουσείου ἀποράσεως ἐν τῷ Δημαρχείῳ. Ὅτι ἀκόμη εὐθὺς
μετὰ τοῦτο, δέον νὰ ὠρισθῇ ἡμέρα σχολικῆς ἐφορῆς καὶ πανηγύρεως, ἐν-
θυμιζούσης εἰς τοὺς μικροὺς μαθητὰς τῆς... σήμερον, πῶς ἐσκέπτοντο οἱ
ἐλληνικῆς τῶν τὰς πλήρης δοξῆς καὶ μορφωτικῶν Ἑθνικοῦ χαρακτῆρος δι-

δραγμάτων, ἡμέρας τῆς Ἑθνικῆς μας ἀναγεννήσεως.

Καὶ ὕλική ἐτι ἐκ τοῦ Μουσείου τούτου ὠφέλει.

Συνοψίζω: Ἡ ἐν Ζακύνθῳ οὐστάσις Μουσείου, χρησιμοποιουμένου ὡς
τοιαύτου τοῦ Δημοσίου Στρατῶνος ἢ τῆς οἰκίας Σέχου.

Α. Ἡ εὐχὴ τὸ ἐκ τῶν κτιρίων τούτων προτιμηθῶμενον ἐκ παν-
τελούς ἐξ ἐγκαταλείψεως καταστραφῆς.

Β. Ἡ ἐξοικονομῆσις διὰ τὸ Δημόσιον ἢ τὸν Δῆμον δαπάνης ποσῶν
στρογγυλῶν ἀναντρήτως ἀπαραιτήτων, ὅσποτε τὰ κτίρια ταῦτα κριθῇ
ἐπικαιρὸν νὰ χρησιμοποιηθοῦν ἐκ νέου ὡς οὐδῆποτε.

Γ. Ἡ ἀπαλλάξῃ τοῦ ἐνοικίου καὶ τῆς βιβαίως πληρωθησομένης κά-
ποτε φθορᾶς τοῦ ἔχει τοῦδε ὡς Βιβλιοθήκης χρησιμεύοντος οἰκήματος.

Δ. Ἡ εἰσαγάγῃ ἀναμφισβητήτως καὶ ἐξωθεν πλουτοῦν εἰς τὴν τόπον
καὶ εἰδικώτερον εἰς τὴν Ζακύνθον γενομένην ἐκτοτενέον σταθμὸν σπουδῆς εἰδικῆς
ἐποχῆς καὶ τέχνης.

Ε. Ἡ ὑπολογιζομένης ἐξ καὶ πεζώτερον ἐτι, εἰς χρήμα ἐπὶ τέλους τῶν
συλουμένων, πλαστογραφουμένων ἢ ὡς οὐδῆποτε χανομένων διὰ τὸν τόπον
ἱστορικῶν κειμηλίων, πεντηκοντάδος ἴσως χιλιάδων χειρογράφων τοῦ ἀρ-
χειοφυλακείου καὶ δεκαεξακισχιλίων τῆς Βιβλιοθήκης τόμων—ἐπὶ τῇ βέ-
σει ἀρχαιοκαπηλικῶν ἐκτιμήσεων—Μουσείον ἐν Ζακύνθῳ θὰ εἴπῃ: ὅχι ἡ-
θικὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ ὕλικον καὶ δὴ ἐκατομμυρίων κέρδος. Καὶ διὰ νὰ μὴ θεω-
ρηθῇ ὑπερβολικὸς, ἀρκοῦμαι νὰ σημειώσω ὅτι τεμάχιοι παλαιοῦ βιβλιοῦ
χρυσοκεντήτου ἐκ τῶν χιλιάδων ποῦ ἐκαμᾶν κατενέθεν πτερὰ, κλαπέν ἐκ τινος
ἐδῶ ἐκκλησίας ἐξετιμήθη ὑπὸ τῶν Ἑταίρων Εὐρωπαϊκῆς ἀρχαιολογικῆς ἐν
Ἀθήναις Σχολῆς, ἀντὶ 70,000 φράγκων.

Τὴν πληροφορίαν ταυτηνέλαβα παρ' εἰδικῶν καὶ γνωστοῦνταῦθα καλλιτέχνου.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἐνόμισα κ. Νομάρχᾳ καθῆκον ἱερὸν καὶ ἐπιβαλ-
λόμενον, νὰ ὑποβάλω ταῦτα πάντα Ὑμῖν καὶ δι' ὑμῶν τῇ Σ. Κυβερνήσει.

Ὁμολογῶ ἤδη, ὅτι ἐν ᾧ πάντες οἱ εἰς οὗς ἐξέρχασθαι τὸν διὰ τῆς παρούσης
μου ἐπιδικωκόμενον σκοπὸν, ἐνθουσιωδῶς ἐπικρύτησαν ἀποδεχθέντες καὶ τὸ
ἐπείγον τοῦ προτεινομένου μέτρου, πάντες ἐν τούτοις ἀπεφάναντο παρ-
δύως ἀπειπιστικῶς ὡς πρὸς τὴν πραγματοποιήσιν των. Διαμαρτύρομαι
κατὰ τῆς προσκαταβολικῆς αὐτῆς ἀπισιοδοξίας καὶ τῆς κατὰ τῆς Πολιτείας προ-
καταλήψεως. Εἶναι ἔξω τοῦ θέματος ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡ ἐξέτασις τῶν λόγων
οἵτινες ἐκάρφωσαν τοὺς πολλοὺς εἰς τὸ «ὅπως τὸ βράχμα» εἰς τὴν
ἐν τῷ καθεστῶτι, εἰσδηπότε καὶ ἢ τοῦτο ἐμμοιῆν, καὶ τὴν πρὸς πᾶσαν
καινοτομίαν ἢ ὀλίγῳ πέραν τῶν πεπατημένων ἐργεσιαν τρώμοντων πλειοτέρων,
τὸν κατ' ἀνάγκην ὀδηγοῦντα εἰς ἀδράνεια ἐξ ἀπογοητεύσεως.

Περιορίζομαι μόνον νὰ τονίσω ὅτι ὁ ὡς ὑπαλλήλου βίος μου, μ' ἐδίδαξεν
ὅτι ἐκείνον ὅστις ἠθέλησε νὰ διορθώσῃ κατὶ ἢ ἀκροαθῇ καταστροφῆς
ἀλλὰ μὲ τὴν καρδιά του, ἀλλὰ μὲ πόνον ὑπηρετοῦ τῆς ἀρχῆς καὶ αὐτο-
μακρόν, ἀλλὰ μετ' ἐπιμονῆς μὴ ἀποθαρρυνόμενης ἐξ ἀντιξῶν, ἡ Πολιτεία
καὶ ἤκουσε καὶ συνέτρεξε πάντοτε. Καὶ λέγω μετ' ἐπιμονῆς, διότι ἡ
Κεντρικὴ ἀρχὴ φύσει ἀδυνατοῦσα νὰ περὶσταται πέντοῦ καὶ νὰ γνωρίσῃ τὰ
πάντα, δικαίως διατάζει εἰς τὴν πρώτην περὶ τοῦ ἐναντιοῦ διαβεβαίω-
σιν, τυχὸν μάλιστα ἀπαισιδοξοῦ, ἢ διττόρου ἀντιλήψεως εἰδικῆς.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΦΙΛΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΥΠΟΤΕΛΕΣΤΕΙΟΝ ΠΡΟΪΚΤΟΡΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΥΠΟΧΡΕΩΤΑ Π. ΗΓΟΛΛΥΣ

Ο δὲ τὴν διάσωσιν τοῦ νηπίου τῆς γενομένης Μιστρᾶ νεκροτολῶν ἐπιτυχῆς τῆ λειωτικῶς ἀγῶνι μου, μ' ὅλην τὴν ἐν ἀρχῇ ἀντίδρασιν αὐτῆς παραδόξως τῆς ἐφορείας τῶν ἀρχαιοτήτων, μετ' ὃν πρῶτην ἀπὸ τῆς ἀνεξαρτησίας φορὰν μετεκινήθη ἐκεῖ μὴ φουαρριὰ χῶμα : ἡ σωτηρία τῶν ἱστορικῶν τοῦ Ναυπλίου τῶν ἐσθλῶν, ἐν ᾧ μάλιστα εἶχεν ἤδη διακηρυχθῆ καὶ ἡ δημοκρασία τῶν : ὡς καὶ ἡ ἐδῶ ἀμέσως μετὰ τὴν ὑποδείξιν μου συστάσις τῆς πρὸς σωτηρίαν τῶν κειμηλίων ἐπιτροπῆς, ἥς συμπληρώσεις πρὸς τελείαν αὐτῶν ἀσφάλειαν εἶναι ἡ ὑπὸ τῆς Πολιτείας σύστασις Μουσείου, μ' ἐπεισαν μετ' ἄλλων μου καὶ ἀλλαγῶν ἐπιτυχῶν, ὅτι οἱ παρ' ἡμῖν ἐν πλήθει δυστυχῶς ἀπαντῶντες μεμφίμοι καὶ ἀπαισιδοῦς εὐρίσκονται ἐν οἰκτρᾷ καὶ οἰκτρῶς οὐξανούσῃ τᾷ ζημίας πλάνῃ.

Μ' ἐδιδάξαν συγχρόνως, ὅτι ἡ Πολιτεία εἶναι ἀίσιμος πρόθυμος εἰς πᾶσαν οἰκίας τῇ προῦτῃ φάσεως ἀρωγὴν ἢ κακῶς κειμένων διορθώσιν, ὅφειπε καὶ ἄμα ἐπετιήνῃ ἡ ἐπ' αὐτῶν προσοχὴ/ὑπὸ τῶν ἐπιούτων ἐν δυνάμει ἡ κατὰ τόπους ὁργάνων τῆς.

Ἦδη μάλιστα, θαρρυνόμενος ἔτι μάλλον ἐκ τῆς εἰς πᾶν ἐθνικὸν ἔργον προθυμίας καὶ τοῦ προσωπικοῦ ἐνδιαφέροντος ὅπερ τοσοῦτον ἐνεργῶς καὶ διαρκῶς διὰ τῆς σωτηρίας τῶν ἐν Ζακύνθῳ κειμηλίων ἐπιδεικνύετε : ἐκ τῆς ἀμέσου συστάσεως τῆς ὡς ἄνω ἐπιτροπῆς εἰς τὴν μάλιστα μοι ἀνεθέσκατε καὶ τὴν τιμὴν νὰ σᾷ ἀντιπροσωπεύω : ὡς καὶ ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπίσης ἀμέσου παροχῆς πάσης ζητηθείσης προστασίας τῆς ἀρχῆς, ἣν τοσὸν ἐπαξίως ἐδῶ ἐκπροσωπεύετε, ἀναμένω κ. Νομάρχᾳ καὶ τὴν πολυτίμον ἐπικουρίαν τῆς ὑμετέρας βερυσημέντου συστάσεως, μετ' ἧς, παρὰ τὴν γενικὴν περὶ τοῦ ἐθνικοῦ πεποιθήσιν, εἰμὶ βέβαιος οὐ μόνον περὶ τῆς πλήρους, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ταχιδέστερης ἐπιτυχίας.

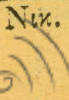
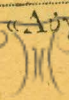
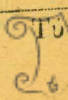
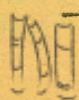
Καὶ εἰς τὴν πεποιθήσιν αὐτὴν ἐνισχύω, ἔτι μάλλον καθόσω ἐπὶ τοῦ πράγματος ἐπαναλαμβάναν ὑπέρκειται οὐ μόνον ἀδαπάνως ἀλλὰ καὶ ἰσχυρῶς ἐν σωθούσιν κειμήλια ὑπὸ πᾶσαν ἐποψὴν ἀνεκτίρητα : βιβλιοθήκη χιλιάδων τόμων πρωρισμένη νὰ καταβρωθῇ ὑπὸ τοῦ σάρακος καὶ τῶν μυθῶν : καὶ ἀρχεῖον οὕτω εἰς ἱστορικὰς πηγὰς, πολυτίμον, οὐδ' ἐμοῦ ἄλλου πλήν τῆς Ἑτανήσου ἀπαντῶν ἐν Ἑλλάδι, ἐκ περισσοῦ δέ, τοσὸν ἀπαράτητον καὶ δι' αὐτὴν εἰς τὴν τρέχουσαν ὑπηρεσίαν.

Ἐν Ζακύνθῳ 23 Αὐγούστου 1907

Εὐπεθέστατος

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΖΑΡΑΚΗΣ

Γραμματεὺς τῆς Νομαρχίας Ζακύνθου



ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΕΘΝΟΥ

ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

AL. 55.920005